

REDACCIÓ :

Josep Pallach
26, Rue Constantinople, PARIS (8^e)

ADMINISTRACIÓ :

Antoni Iborra
13, Rue Bassano, PARIS (16^e)
C. Ch. Postaux 4163-90 - PARIS

Preu de l'exemplar : 15 francs.

Suscripció l'any : 150 francs.

ORGAN CENTRAL DEL MOVIMENT SOCIALISTA DE CATALUNYA

Endavant

FEDERACIÓ
DEMOCRÀCIA
SOCIALISME

Catalunya s'adreça a l'UNESCO

EL MEMORIAL DELS CATALANS HA DE BARRAR EL PAS ALS FRANQUISTES

Pau Casals, Serra i Moret, Nicolau d'Oliver, Josep Carner, A. Pi i Sunyer, R. Pataxot i J.M. Batista i Roca denuncien en nom de Catalunya els crims de genocidi cultural

El text de la demanda de no-admissió

Honorable Senyor
Delegat de
en la 7a. Sessió de la U.N.E.S.C.O.

Els que subscriuen, en nom i representació de Catalunya, i en ús del dret dels pobles a adreçar-se als altres pobles per damunt de les fronteres, als Delegats en la 7a. Sessió de la Conferència General de la U.N.E.S.C.O.

EXPOSEN :

Són encara recents les raons d'ordre general que en oposició a l'entrada del règim franquista espanyol a la U.N.E.S.C.O. han estat exposades per diferents medis intel·lectuals, polítics i socials de totes les tendències.

Nosaltres volem insistir sobre una raó d'ordre particular, però també particularment greu, que tenim el deure de de-

nunciar a la consciència universal : LA PERSECUCIÓ DEL REGIM FRANQUISTA CONTRA LA CULTURA, EL DRET I LA LLENGUA DE CATALUNYA.

Es tracta d'una persecució contra una llengua i una cultura que no és de dreta ni d'esquerra, sinó que és la d'un poble mil·lenari que veu així ultratjat el primer dels seus drets.

La cultura catalana havia aconseguit abans de la guerra civil de 1936-1939 un grau considerable de qualitat i maduresa. La llengua catalana, parlada per uns cinc milions de persones, era ensenyada en les escoles, Instituts i Universitat ; centres d'Alta Cultura, com l'Institut d'Estudis Catalans, investigaven i publicaven constantment ; els Ensenyaments Tècnics i els Ateneus Obrers contribuïen a la popularització de la cultura.

La premsa diària, les múltiples revistes religioses, polítiques, culturals, cien-

tífiques, esportives, infantils i populars, així com les emissions de ràdio, expandien arreu de Catalunya el moviment cultural de tot el Món. Els llibres catalans, en quantitat creixent, demostraven l'esforç dels intel·lectuals i escriptors, dels poetes i científics, dels literats i dels filòsofs, per aportar la seva col·laboració a la cultura universal. Els juristes, a través de la investigació i aplicació del Dret propi de Catalunya, hi aportaven també la seva tasca. (APEN-DIX.)

El triomf del règim franquista després de la guerra civil de 1936-1939, destruí bruscament aquest panorama. Ràpidament, el nou règim dirigí la seva actuació contra la llengua i la cultura catalana, acusant-les d'actuar contra la « unitat d'Espanya », com si això fós possible tractant-se d'una llengua i d'una cultura que ja existien abans que Espanya fós un Estat unitari.

La persecució, portada totalitàriament, es dirigí a fons contra totes i cada una de les manifestacions de la cultura catalana, i ha revestit dos aspectes diferents.

D'una banda, una legislació, oficial i pública, prohibitiva i repressiva ; d'altra, una persecució, que no ha estat plasmada jurídicament, però que s'ha manifestat des de l'insult contra els que parlessin català passant per les amenaces i coaccions verbals de les autoritats), fins a fomentar la immigració de masses de població no catalana que representa sempre un element difícil d'assimilar.

Amb la finalitat d'ésser objectius, deixarem pràcticament de costat aquest darrer aspecte, sempre susceptible de diferents interpretacions, per a donar-vos uns mostres de la legislació franquista anticatalana.

Aquesta legislació presenta tres aspectes diferents.

a) Una legislació prohibitiva i repressiva, general a tot l'Estat Espanyol, però que a Catalunya s'aplica especialment contra les manifestacions de la cultura catalana :

Llei de Censura (29-5-1938) ; Llei de Premsa (28-4-1938) ; Llei d'Associacions (29-3-1941).

b) Una legislació especialment anticatalana, de caràcter general : Llei de derogació de l'Estatut de Catalunya (5-4-1933), específicament anticatalana i base de tota l'acció repressiva contra la

EDITORIAL

CATALUNYA PARLA AL MON

Els homes de l'Interior l'han preparat i redactat. Les personalitats culturals més rellevants de la nostra pàtria, encapçalades pel Mestre que la consciència universal respecta i estima, l'avalen i l'honoren. Coordinació Catalana a l'Exili, l'edita i fa el possible per a donar-li el ressò que es mereix, demanant a tots els catalans que col·laborin a aquesta obra patriòtica.

Heus ací, explicades pel dia que calgui dilucidar les circumstàncies d'aquest Memorial, les modestes però segures condicions que l'han fet néixer. Perquè — no en dubtem gens — el Memorial de Catalunya a la UNESCO serà considerat un dia com un document senyalant un dels moments importants de la vida del nostre poble, en el seu esforç per a la plena recuperació. Aquell dia es veurà clar que, malgrat el paisatge cultural desolat que el franquisme ens obliga a presentar a la UNESCO, paisatge que deu barrar-li el pas i privar-lo de la companyia de la gent honesta, Catalunya és avui més viva que mai. Car és puixant i esponerós, com poques vegades ho ha estat, el sentiment profund que dona vida a una pàtria — i que s'expressa sobretot en aquesta joventut

que viu i glateix per la idea nacional, i que la religia generosament als ideals universals de justícia i llibertat. Com es manifesta igualment en la voluntat tosca de les masses proletàries reivindicant unes millores econòmiques que cal ampliar resoltament perquè són el camí d'un viure més humà. Per això — i totes les classes socials de la nació deuen veure-ho així — cal liquidar definitivament un règim corcat que viu d'expedients i que creu que l'economia dels pobles — i de les empreses privades — també pot viure-hi.

Millor ocasió no podia trobar-se. Es a la Conferència mundial dels homes que diuen representar la Cultura, la Ciència i el Dret que ens adrecem els catalans per a dir-los — excloent l'aspecte polític del nostre plet — les raons jurídiques, científiques i culturals que fan el franquisme indesitjable. Ara toca a aquests homes parlar. Catalunya, sigui quina sigui la decisió que prenguin, farà la seva via, atenta a les reaccions europees i mundials, però més atenta encara al batec profund del propi cor que avui ja — podem dir-ho amb orgull — bat amb un ritme seré i segur de la victòria.

cultura catalana, en anular la base jurídica de Catalunya.

c) Una legislació anticatalana de caràcter especial:

Contra el Dret català: Llei de 8-9-39 anulant les disposicions dictades pel Parlament de Catalunya. Lleis de 8-5-1933 i 8-9-1939 per a l'anulació de sentències del Tribunal de Cassació de Catalunya.

Contra l'ús del català en el Registre civil: Llei de 18-5-1938.

Contra l'ús del català en l'administració de Justícia.

Contra l'ús del català en les relacions comercials: Decret de 21-5-1938.

Contra l'ús del català en la nomenclatura naviera: Llei de 15-1-1945.

Contra l'ús del català en l'ensenyament: Decret derogatori del decret de 29-4-1931.

Aquesta llista de la legislació oficial anticatalana, hauria d'ésser completada amb la multiplicitat de circulars i disposicions interiors dels diferents Ministeris, Direccions Generals i altres Organismes oficials, especialment les dictades per les autoritats provincials i locals.

Com a mostra d'aquest procediment, adoptat amb preferència pel règim en la persecució de la cultura catalana, citem l'ordre del Governador civil de Barcelona contra l'ús del català en les corporacions i serveis provincials i municipals. (Ordre de 28-7-1940):

1. A partir del 1er d'agost tots els funcionaris contractuals de les corporacions provincials i municipals de la regió que s'expressin, a l'interior o a l'exterior dels edificis municipals en una llengua que no sigui la de l'Estat seran nomenats i nomenats destituïts, sense que tinguin dret de reclamar.

3. Pels mestres de l'ensenyament privat, aquesta falta comportarà la pèrdua dels drets d'ensenyar.

4. Cap persecució contra els funcionaris no serà suspesa per manca de proves i els indicis seran suficients.

Resultats de la persecució de la cultura catalana

Evidentment, aquesta persecució contra la llengua i la cultura de Catalunya, sense precedents per la seva violència i extensió, ha donat, desgraciadament, els seus resultats.

En el mes de setembre de 1952, l'estat de coses es el següent:

A) Actualment, la llengua catalana ha estat totalment eliminada de l'ensenyament primari, secundari, tècnic i universitari, tant de les entitats oficials com de les particulars.

B) La llengua catalana ha estat totalment eliminada de les oficines estatals provincials i municipals; de l'administració de Justícia; de les reunions públiques, congressos i assemblees; de les manifestacions escrites de totes les entitats, ja siguin culturals, esportives, comercials, folklòriques, etc.; de tots els rètols, cartells, anuncis en la via pública, etc.

C) Les publicacions periòdiques en llengua catalana, tant els diaris com les revistes, han desaparegut totalment. De més de 1.200 publicacions periòdiques que s'editaven en 1936, no se'n publica ni una.

D) La total desaparició dels òrgans creadors i d'aplicació del Dret Català.

E) Una disminució en el nombre de llibres publicats en català, deguda a les restriccions imposades pel règim de Censura. (Únicament es publica un 10 % de la producció editorial anterior al 1939.)

F) Una baixa en el nivell intel·lectual.

deguda a l'ensenyança en una llengua que no és la parlada habitualment.

Davant d'aquesta situació, i en defensa de la cultura catalana, cal adoptar una posició digna i decidida envers el règim franquista, i per tant:

CONSIDERANT

Que la Organització de les Nacions Unides per a l'Educació, la Ciència i la Cultura té per objecte, d'acord amb la Carta fundacional de la U.N.E.S.C.O. de 1946 i els principis que l'informen, « contribuir al manteniment de la Pau i de la seguretat » « a fi d'assegurar el respecte universal de la justícia, de la llei, dels drets de l'Home i de les llibertats fonamentals per a tots, sense diferència de races, sexe, LLENGUA o religió ».

CONSIDERANT

Que la cultura catalana no és exclusiva de Catalunya, sino que és patrimoni espiritual de tota la Humanitat i que, per tant, tota persecució contra d'ella és un atac a la cultura de les altres nacions.

CONSIDERANT

Que la legislació i l'actuació repressiva del règim franquista contra la cultura catalana és contrària als principis de la U.N.E.S.C.O., a la Carta dels Drets de l'Home i al progrés i llibertat de la Cultura.

DEMANEM:

La NO ADMISSIO del règim franquista espanyol en la ORGANITZACIO DE LES NACIONS UNIDES PER A L'EDUCACIO, LA CIENCIA I LA CULTURA. (U.N.E.S.C.O.)

CASALS, Pau. Violoncellista, Cap d'Orquestra, Compositor, Doctor HONORIS CAUSA de les Universitats de Barcelona i d'Edimburg.

Commandeur de la Légion d'Honneur. BATISTA I ROCA, J. M. — Professor a l'Universitat de Cambridge.

CARNER, Josep. — Poeta i Membre de l'Institut d'Estudis Catalans, Professor al Collège d'Europe a Bruges.

NICOLAU d'OLWER, Lluís. — Membre de l'Institut d'Estudis Catalans, Antic President de la Unió Acadèmica Internacional. Chevalier de la Légion d'Honneur.

PATXOT, Rafel. — Fundador de la Societat Catalana d'Astronomia, Director de la Fundació « PATXOT ».

PI I SUNYER, August. — Director de l'Institut de Fisiologia de Caracas, Doctor HONORIS CAUSA de l'Universitat de Toulouse. Chevalier de la Légion d'Honneur.

SERRA I MORET, Manuel. — President del Parlament Català, Professor de Ciències Econòmiques i Socials.

Els apèndix, al Memorial que compren una vintena de pàgines resumeixen en paràgrafs curs i nodrits de dades, els diversos aspectes de la persecució.

AVIS ALS NOSTRES LLEGIDORS

L'augment dels preus d'impremta i d'altra banda un augment continuat de subscripcions, ens imposa tot un pla de reorganització de la nostra administració. D'avui endavant preguem als nostres lectors que vulguin continuar rebent ENDAVANT, que es suscriuïn ràpidament. La suspensió del servei gratuït serà rigorosa a partir del proper número.

Esperem sobre les subscripcions de tots els que poden fer-ho, ajudant així l'únic òrgan de premsa regular català que surt avui a Europa.

TOT CAMINANT

Un home exemplar

Manuel Batalla no era pas un escriptor, ni un entrenat en estudis universitaris, ni tampoc un artista... era tot bonament un militant actiu i conscient de la classe obrera, era un català íntegre i capaç.

La seva vida, però, fou exemplar, i la seva mort gloriosa. Fa poc que vaig tenir l'afortunada de llegir la seva darrera lletra, adreçada a la seva esposa, als seus fills i a nosaltres, a tots els companys socialistes. Es un cant a l'esperança, una afirmació d'amor, una il·lusió inmutuable, és el llegat pòstum de tota una vida de perseverança i honestat.

Franco l'assassinà, com a tants d'altres, i no caigué desesperat. Estava segur que el seu esforç no seria, ni serà estèril. Ha mort fent-nos confiança i en el seu missatge ho diu clarament i senzillament, i potser és per aquesta gràcia que els seus mots són transcendents, vius, dits a ple pulmó. No ho sé, però jo crec que he llegit les mateixes paraules, escrites per homes doctes, confegint oracions semblants o paregudes, però que tenien so de fals sino eren buides com els cefolls d'ametlla.

És que Manuel Batalla, home del poble, enlucit pels seus sentiments, en els instants difícils assolí la gallardia de l'heroi, i en el moment suprem va saber fer transcendent la glòria d'una lluita que només pot finir victoriosament.

I la seva veu ressona encara. És la veu del poble, del nostre poble, aquesta veu clara i emocionada que no trarix i que respon sempre afirmativament.

Manuel Batalla, aquest obrer magní-

fic, aquest pare modelic, aquest company franc i digne, físicament no serà més entre nosaltres, però el seu exemple, com la bona llavor, fructificarà al seu dia i la gentada obrera, que ell tant estimava, en recollirà el fruit.

Un inventor català

Massa sovint hem llegit noves desagradables d'exiliats que no han fet honor a la missió que els corresponia. Cert és, però, que comparativament representen un nombre reduïtíssim el qual, malgrat tot, no ha pogut llevar a l'exili una actuació de conjunt ben apreciable. Una minoria dotada de capacitat i esforç en distintes branques de l'activitat humana ha recíbit a fer girar els esguards del món envers nosaltres malgrat que no fossin massa propensos a obsequiar-nos amb llurs efusions.

Amadeu Pons, sense pressa, xinexano, amb les seves recerques en el camp de la mecànica, hi contribuïu eficaçment. Ja no som solament els amics els únics que parlem i ponderem les seves descobertes, sino que adhuc els periòdics de França se n'han fet eco i li han dedicat columnes fent el seu elogi, fent remarcar la seva gran tenacitat, l'originalitat en la concepció i el seu treball acuradíssim.

Amadeu Pons, qui a més a més d'aquestes grans condicions té la d'ésser un català fidel i un socialista digne, creiem que bé mereix que li fem justícia en les pàgines del nostre portaveu encara que fós per a només fruit el goig que ens causa poder escriure aquesta nota falaguera i optimista.

Enric BRUFAU

Dictadures dosificades Schumacher i el Socialisme europeu

per M. SERRA I MORET

Els captaires de Lisboa comencen a sentir-se molestos perquè amb motiu de la darrera reunió de la NATO i suara amb les dues visites de l'escuadra nord-americana han estat recollits i endreçats durant moltes setmanes vident-se privats d'exercir llur honorable professió. Els captaires són la força més poderosa de la Península Ibèrica després de l'Església, l'Exèrcit, els latifundistes i els banquers i el Dr. Oliveira Salazar és el primer de tenir cura de la ponderació de forces per tal de mantenir una dictadura digna i efectiva ço que fora impossible sense el concurs abnegat i decidit del nodridíssim gremi dels captaires.

Tenen raó els captaires perquè l'obligació de la PIDE — que és la versió portuguesa de la Gestapo — és de recollir els que diuen mal del Govern, mantenir-los amb esplendidesa i després fer-los pagar la factura, a no ésser que siguin reincidents o hagin comés una relliscada més greu car aleshores s'els envia a les colònies i s'els manté a dieta, tal com una dictadura cristiana ho sap fer, sense matar ningú. Endreçar els captaires quan arriben forasters és una fecció impròpia d'una dictadura que s'estima car la gràcia està en posar tota la misèria al descobert i fer que l'atracció de la Península siguin els parracs, les grutes que serveixen d'aixopluc als treballadors, els capellans i monges que santifiquen el dejuni dels pobres i els uniformes militars que garanteixen la pau i la prosperitat del país.

Els periodistes nordamericans són uns innocents que es prenen seriosament l'ofici i interreguen tothom que s'els hi posa a tret, àdhuc a Portugal en aquesta feina és considerada una indiscreció. El que més ha sorprès els periodistes nordamericans ha estat que tothom, unànimament, digués mal de la dictadura catòlica i sedosa que des de la vinguda i set anys fa la felicitat dels portuguesos. Rics i pobres, joves i vells, estan tips de Salazar fins els que, per pura casualitat, no han fet ni un dia de presó. Tots reproven als Estats Units que mantinguin tractes amistosos amb un

dictador invocant la defensa de la democràcia. I quan els periodistes argüien que era pel seu bé, que la dictadura staliniana seria molt pitjor que la de Salazar, els portuguesos responien: « A nosaltres la dictadura staliniana no ens fa fred ni calor i la d'Oliveira Salazar ens fa les dues coses i ens en sentim. Apliqueu-vos-la a vosaltres mateixos i deixeu-nos tranquils, que ja tindrem cura de prevenir-nos contra els agents de Moscou ».

Els periodistes nordamericans han descobert que els portuguesos tenien una mica de raó. Han sapigut que detze senyors gaudeixen, ells sols, d'ingressos superiors a la meitat del pressupost nacional i que una quantitat centenars acaparen la resta. Que el règim corporatiu de l'Estado Novo és una màquina d'exploació sense escapatorià possible. Que la proporció d'analfabets és del 60 per cent. Que malgrat la seva neutralitat, Portugal és més pobre avui que abans de la guerra i que l'únic que augmenta és la població. Que la dieta del portugués és de 2.400 calories, 100 de menys que el mínim fixat per l'Organització d'Agricultura i Aliments de les Nacions Unides. Que la llibertat d'expressió, com totes les altres, es un trist record de l'època nefasta de la democràcia i el rigor policíac una realitat que té efectes no solament civils sino profundament econòmics.

Tot plegat una decepció. Perquè, naturalment, els nordamericans no són partidaris d'una dictadura cruel i bestial com la de Franco, però creien de bona fe que una dictadura honesta i il·lustrada com la d'Oliveira Salazar fela un bé al país i el salvava de caure a les urpes del comunisme stalinia. I resulta que ni les dictadures dosificades no són bones i que ni l'auster i exemplar dictador portugués no és aprofitable. I doncs, què hem de fer? Velam si el Pacte de l'Atlàntic haurà resultat una trampa per a sortir del foc i caure a les brases...

Era el dia 20 del passat mes d'agost que Kurt Schumacher deixava d'existir. El socialisme alemany el trobarà a faltar i el socialisme internacional també.

La remarcable personalitat de Schumacher, forjada per la convicció i la fe en el socialisme, fou suficient per a resistir i sobreviure deu anys de camps de concentració — del juny 1933 al març 1943. Deu anys entre Dachau, Neuengamme i Mathousen. I encara fou empresonat altra vegada quan el mancat atemptat contra Hitler.

Schumacher ha estat discutit ja abans de deixar-nos, i, sens dubte ho serà encara. S'ha dit que era excessivament nacionalista. Inmediatament després d'haver estat derrotat els exèrcits nazis, començà a reorganitzar el Partit Socialista a Hannover, i ja criticà, aleshores, als anglesos ocupants malgrat el govern laborista. S'oposà a la unió amb els comunistes, malgrat la pressió dels americans. Demostrà als aliats llur impotència per a portar a cap les mesures de democratització i desnificació del país i especialment referent als capitalistes del Ruhr. S'oposà al rearmament d'Alemanya, reclamant, almenys, les mateixes condicions que els demés països del Pacte Atlàntic. En resum la seva acció fou encaminada, en tot moment, cap a la recuperació d'Alemanya.

Qui podria negar, doncs a Schumacher el dret de defensar els interessos dels alemanys, al mateix temps que els del seu país?

Qui podrà negar que aconseguí recrear el gran Partit Social-Democrata amb el qual cal comptar a Alemanya?

Qui podrà negar que va saber dir no als stalinians i que aquests no compten gaire avui a l'Alemanya Occidental?

Els fets, que són més tossuts que les teories, ens demostren plenament que la tasca realitzada per Schumacher ha estat eficaç.

El socialisme ha passat, de la època utòpica a la de les realitats. Els diferents assaigs portats a cap en diferents països d'Europa ens ho han demostrat abundantment. I avui la mateixa burgesia es serveix de procediments i empra sistemes de treball i de distribució que no tenen res a veure amb el liberalisme econòmic.

I l'exemple de Schumacher ens confirma que el socialisme és apte per a representar els interessos nacionals; ens diu que avui els socialistes són els millors defensors d'aquests interessos, que són els dels homes que volen, que la seva nació sigui, amb les altres, lliure i feliç.

M. MIQUEL.

L'ACCIO DE L'EXILI

El President del Parlament presideix diferents actes dels catalans

El diumenge, 28 de setembre de 1952, tenia lloc a la vila d'Agde el lliurament per part del President del Parlament de Catalunya, Manuel Serra i Moret, d'una magnífica bandera que el Dr. Paniello i altres patriotes catalans de Mèxic han ofrenat a l'Agrupació Catalana d'Invàlids i Mutilats de Guerra.

Després de les afectuoses paraules del Maire, Manuel Serra i Moret, en emocionat discurs, part en francès i part en català, va fer el lliurament amb el ritual acostumat, pronunciant escaients paraules d'acceptació el President de l'Agrupació senyor Costa i Cabré. Les banderes franceses dels Anciens Combattants rendiren tribut a la nostra bandera i el President de l'Associació M. Louis Vallère va pronunciar un eloqüent parlament recordant els llaços de germanor que des de temps remots uneixen els pobles del Llenguadoc i de Catalunya en un mateix ideal de llibertat. Es llegiren diverses adhesions, entre altres, les molt cordials de Mestre Pau Casals i el bon amic de Catalunya, Degà, del Col·legi d'advocats de París, M. Henri Torrès.

En solemne comitiva anaren tots a dipositar un ram de flors al mausoleu dels caiguts durant les dues darreres guerres mundials i allà el senyor Josep Layret va fer una bella adreça plena d'evocacions i d'esperances.

A PERPINYA

El 15 d'octubre, es celebra en un acte plé d'emoció al cementiri de Perpinyà, l'aniversari de l'afusellament de Companys que constituí igualment un acte d'homenatge a tots els catalans morts per la llibertat.

Parlaren Garcia Castellet, d'Esquerra Republicana, Brufau, del Moviment Socialista, Layret, del « Front Nacional », i Domènech, de la « CNT ». Finalment el President del Parlament Català, pronunció un discurs glosant la ferma base que el sacrifici dels màrtirs dona al renaixement nacional.

La presència d'un gran nombre de catalans afirmà la voluntat de lluita que continua animant als exiliats, quan copen la possibilitat d'emprar-la en una acció mancomunada com la que imposen els moments actuals.

Administració

LLISTA NUM. 15

Acusem rebut de les següents quantitats:

M. G. de Lorient, 500 frs. Secció de V., 59.500. J. S. de Paris, 600. M. G. de Lorient, 500. F. G. de Mirabelaux-Baronies, 200. Secció de Perpinyà, 3.000. M.S.M. de Perpinyà, 3.000. J. A. de Perpinyà, 500. J. V. de Perpinyà, 700. J.G. de Bages, 600. P.C. de Perthis, 1.000. R. A. de Sateville, 450. M. H. de Bois de Colombes, 750. J. A. de Senlis, 500 frs.

Els obrers catalans reprenen el combat

Agitació social per obtenir el mes de salari doble. - Malestar en els medis burgesos. - L'estat franquista és la desorganització organitzada

Barcelona, novembre. — L'agitació augmenta un xic més cada dia entre els medis obrers catalans — i no seria estrany que assistíssim a una explosió de descontent, si les promeses fetes pel govern de pagar el mes de setembre de salari són violades. En el moment d'escriure aquesta nota, la confusió regna i no se sap encara si pagaran o no. Unes fulles impreses que circulen a les fàbriques diuen així : « Franco i el seu ministre del Treball, « camarada » Giron han decidit que la majoria dels obrers no tenen dret a cobrar el pagament del salari extraordinari. Perquè ?... Ultra això, els empleats de l'Estat i els funcionaris en general, també resten exclosos d'aquesta mesura. Perquè ? Caldrà recórrer a l'acció i a la vaga per a recordar-los aquest oblit ? »

La causa del malestar. — Heus ací

l'explicació de tot aquest batibull. Fa un mes que, en un consell de ministres particularment agitat, Giron demagog professional demanà perquè no s'aprovaven les bases de treball que ja fa més de 10 mesos que dormen als ministeris. Arburua li contestà dient que era impossible i retreient la inflació de la qual Giron, Arburua i Franco són responsables. Aleshores s'aconsegui un compromís. Les bases de treball dormirien un temps més i entretant es pagaria un mes suplementari.

La solució provocà desseguida les reclamacions de la puixant indústria metal·lúrgica i tèxtil. Els obrers i els petits patrons, que no són escoltats per aquest règim immoral, només podien fer el que estan fent : protestar. Aviat és veié que l'Estat donava l'exemple del desgavell, refusant de pagar als funcionaris. Per

altra banda, el mes es reduïa a 21 dies per certes empreses ; per altres a 15. La metallúrgia i el tèxtil digueren que no pagarien.

Però els obrers de Bilbao, decidits a cobrar feren reflexionar el governador i finalment al propi govern franquista que dona l'ordre de pagar. En el moment d'escriure no sabem que decidiran els patrons de la tèxtil, alguns dels quals són partidaris de tancar les portes de la fàbrica. Potser més que mai és el moment de recordar a la burgesia catalana que ara recull tempestes perquè abans en sembrà ; i que el recolzament al franquisme es paga car. Fins ara, durant molt de temps, només pagaven els obrers, amb un nivell de vida miserable. Ara ja han d'expressar fins i tot els burgesos, els patrons. Potser aviat serà hora de decidir-se i escombrar tota aquesta porqueria.

COMENTARI AL MEMORIAL

Resposta als franquistes arrepenentits

En un altre lloc d'aquest número diem la ressonància internacional del gest de Catalunya. Creiem necessari, també, indicar un altre aspecte del Memorial, de cara a una situació interior tèrbola, provocada per diferents esdeveniments i declaracions que cal ressenyar breument.

El règim franquista ha arribat a un grau extrem de descomposició. Aquesta situació, que s'expressa a voltes bruscament entorn d'una decisió econòmica desordenada i demagògica com la recent del mes doble per certes categories d'assalariats, té ja fa temps manifestacions permanents de caràcter ideològic i polític. Les maniobres del règim en el pla social, encetant el tema de la democratització sindical en foren una mostra. Una altra, les vell.leitats monàrquiques que de tant en tant es manifesten en el dictador que juga amb els pretendents i amb els fills de pretendents com aquell que juga a la manilla. L'Església es presta sovint a aquestes actituds multiformes, tantost fent aparèixer la faç inquisitorial de Segura, com l'esguard jesuític-social de Herrera, com la rampant hipocresia de l'Opus Dei...

El franquisme no ha creat res i ho ha podrít gairebé tot : la burocràcia, l'ensenyament, l'Exèrcit, les relacions socials. La joventut intel·lectual o bé no pensa res i es preocupa únicament de guanyar-se la vida, o està resoltament a la oposició, sobretot a Catalunya i al País Basc. Les joves promocions obreres, òrfenes de les possibilitats culturals que podrien oferir els sindicats lliures o els Ateneus, sent únicament la duresa d'una existència sense pervindre. El règim toca el fruit de setze anys d'acció : completament negatiu. L'afany de persistir els ha portat a abandonar àdhuc aquell romanticisme « jose-antoní », purament verbal com els fets devien demostrar, — però que fou capaç de movilitzar certs quadres intel·lectuals entorn de les idees feixistes. El franquisme cerca el propi fons i no el troba : només hi ha el buit. Els es-

per Josep PALLACH

trany doncs que de la seva pròpia entranya sorgeixin homes i forces que cerquen sobreviure's, i que en el relatiu esforç que fan per a comprendre el món on viuen, trobin els problemes vius i reals del país. El fet social, que únicament pot resoldre's amb plena llibertat sindical ; el fet institucional que implica la solució democràtica : el problema religiós que únicament la llibertat de consciència permetrà solventar. El plet català, finalment, que replanteja teòricament la noció del que és Espanya — i en el pla polític el de l'estructura peninsular.

El plet català, diem. « El problema català » diuen ells. Ara l'estan redescobrint certs escriptors de Barcelona i de Madrid. Malgrat els anys, i els esforços i els crims per ofegar-lo, heus ací que resorgeix puizant, mostrant que una de les poques coses vives que resten avui a la península és la nostra existència de nació, és la nostra voluntat d'ésser i de projectar-nos en el futur amb voluntat i consciència collectives.

Es per a precisar els termes d'aquest problema — únicament en el terreny cultural, però profundament lligat a les implicacions polítiques que el contenen — que és oportuna la publicació del Memorial, la idea i la realització del qual són mèrits essencials del homes de l'Interior.

No sabem — i en realitat no interessa — si escriptors i universitaris espanyols com Dionís Ridruejo, com Lain Entralgo o Tovar comprenen ara les terribles malvestats del franquisme, o si simplement llur actitud actual forma part d'aquest sistema en descomposició del qual parlàvem abans. Tant-se-val. Catalunya prova de totes maneres la seva força que obliga el règim a fer concessions verbals. I en tot cas, afirma clarament la natura d'unes reivindicacions que aquestes concessions

verbals estan ben lluny de satisfer, quan no expressen simplement el civisme o la mala fe fent comprometre patriotes honests en polemiques tan inofensives com estèrils.

Que ens entenguin bé. Catalunya no està en situació de pidolar cap almoïna. Reclamen el que és nostre. Els drets de la nostra llengua no venen de cap reconeixement de no sabem quina puixança superior. Aquests drets existeixen gràcies a l'esforç de generacions i generacions que l'han conservada amb amor, pel treball dels homes que l'han polida i afinada. Igualment els drets de la nostra cultura. I finalment els drets de la nostra nació a existir i a determinar com li plagui les formes d'existència collectiva i de convivència peninsular. Car l'experiència és prou rica per fer-nos veure que els drets de la llengua no poden deixar-se al beneplàcit del vencedor, sino que cal bastir l'aparell polític que els garantitzi i asseguri el conreu i l'expansió de la realitat cultural que alguns creuen avui oportú reconèixer amb reticències.

Els homes que han redescobert el « problema català » saben que Catalunya és avui l'únic agulló real de la vida espanyola — com ho era ja en els dies en què el que avui és un cadàver era només un cos social que « havia perdut el pols ». Es per això que intenten potser una maniobra de diversió destinada naturalment a fracassar. I és per això que senyalant clarament on comencen i on acaben els nostres greuges i els nostres drets, els patriotes de l'Interior han fet una feina inmillorable. Senyalen així la ruta de l'acció nacional, de la qual únicament nosaltres, els catalans, fixarem un dia els límits. Entretant, la nostra acció, dels de dins i dels de fora, ha d'ésser sense repos fins albirar l'albada d'aquesta jornada de llibertat.

Le gérant : A. IBORRA.

Imprimerie S.P.L. 4. rue Saulnier. Paris